

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon ammatilliset tutkinnon osat 2010 - 2013

- Kasvun tukeminen ja ohjaus
- Hoito ja huolenpito
- Kuntoutumisen tukeminen

Sisältö

1.	Kasvun tukeminen ja ohjaus (15 ov)	4
1.1	Asiakaslähtöinen toiminta, 4 ov	5
1.1.1	Ihmisen kasvu ja kehitys 2 ov	5
1.1.2	Sosiaalialan lähtökohdat 2 ov	6
1.2	Arjessa tukeminen, 5 ov	7
1.2.1	Varhaiskasvatuksen perusteet 1 ov	7
1.2.2	Monikulttuurisen asiakastyön perusteet 1,5 ov	8
1.2.3	Toiminnan tukeminen vauvasta vanhuksiin, 1 ov	8
1.2.4	Ravitsemus ja kotitaloudenhoito, 1,5 ov	9
1.3	Ammatillinen kehittyminen, 7 ov	11
1.3.1	Työssäoppiminen varhaiskasvatuksessa, 4 ov	11
1.3.2	Työssäoppiminen Ikäihmisen arkipäivässä, 2 (+1) ov	11
2.	Hoito ja huolenpito (20 ov)	11
2.1	Asiakaan ja potilaan hoito- ja huolenpito, 6 ov	12
2.1.1	Hoito- ja huolenpitotyön perusteet, 3 ov	12
2.1.2	Aseptiikan perusteet, 1 ov	14
2.1.3	Lääkehoidon perusteet, 1 ov	15
2.2	Lähihoitaja perushoitotyön osaajana, 8 ov	16
2.2.1	Solusta seksiin, 1 ov	16
2.2.2	Peruselintoiminnoissa tukeminen, 3,5 ov	18
2.2.3	Puhtaudessa ja liikkumisessa tukeminen, 2,5 ov	20
2.2.4	Ravitsemuksen erityistarpeet, 1 ov	21
2.3	Lähihoitaja perushoitotyössä, 7 ov	23
2.3.1	Työssäoppiminen perushoidossa, 4 ov	23
2.3.2	Työssäoppiminen kotihoidossa, 3 ov	23

3.	Kuntoutuksessa tukeminen (15 ov)		24
3.1	Kuntoutuja ja hänen elämänsä, 5 ov	25	
3.1.1	Mielenterveyskuntoutujan tukeminen, 1 ov	25	
3.1.2	Päihdekuntoutujan tukeminen, 1 ov	26	
3.1.3	Kehitysvammaisen henkilön tukeminen, 1 ov	28	
3.1.4	Lasten, nuorten ja perheiden kuntoutumisen tukeminen, 1 ov	30	
3.1.5	Toimintakyvyn tukeminen, 1 ov	30	
3.2	Lähihoitaja kuntoutujan tukena, 5 ov	32	
3.2.1	Lähihoitaja ryhmän ja verkoston jäsenenä, 1 ov	32	
3.2.2	Työssäoppiminen vammaistyössä, 4 ov	32	
3.3	Lähihoitaja kuntoutustyössä, 5 ov	33	
3.3.1	Kuntoutuksen perusteet, 1 ov	33	

1. Kasvun tukeminen ja ohjaus (15 ov)

Asiakaslähtöinen toiminta, 4 ov	Arjessa tukeminen, 5 ov	Ammatillinen kehittyminen, 6 ov
<ul style="list-style-type: none"> Ihmisen kasvu ja kehitys 2 ov Sosiaalialan lähtökohdat 2 ov 	<ul style="list-style-type: none"> Varhaiskasvatuksen perusteet 1 ov Monikulttuurisen asiakastyön perusteet 1,5 ov Toiminnan tukeminen vauvasta vanhukseen 1 ov Ravitseminen ja kotitaloudenhoito 1,5 ov 	<ul style="list-style-type: none"> Työssäoppiminen päiväkodissa 4 ov Työssäoppiminen ikäihmisen arkipäivässä 2 (+1) ov

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- kunnioittaa asiakkaan arvoja ja kulttuuritaustaa
- tunnistaa eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita
- asettaa kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita
- toimia asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevan suunnitelman pohjalta
- arvioida toimintaansa sekä kasvua ja kehitystä tukevan suunnitelman toteutumista
- edistää ja tukea asiakkaan kasvua ja kehitystä, terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia
- ohjata ja tukea asiakasta päivittäisissä toiminnoissa
- ohjata erilaisia asiakasryhmiä
- työskennellä sosiaali- ja terveysalan toimintaperiaatteiden, säädösten ja säännösten mukaan
- työskennellä eri asiakasryhmiä koskevien toimintaperiaatteiden ja suositusten mukaan
- ottaa vastuun oppimisestaan ja arvioida ammatillista kehittymistään
- hakea tietoa ja käyttää tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä
- noudattaa työryhmän sääntöjä ja toimia työyksikön työhyvinvointi- ja -turvallisuusohjeiden mukaan.

Kaikissa ammattitaitovaatimuksissa ja arviointikriteereissä asiakkailla tarkoitetaan eri-ikäisiä ja taustaltaan erilaisia henkilöitä. Tästä johtuen myös työssäoppimisen ympäristöt voivat olla opiskelijalla tai tutkinnon suorittajalla erilaiset. Pääsääntöisesti tämän tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset tulee kuitenkin saavuttaa erilaisissa lasten ja nuorten toimintaympäristöissä.

1.1 Asiakaslähtöinen toiminta, 4 ov				
1.1.1 Ihmisen kasvu ja kehitys 2 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
<ul style="list-style-type: none"> - Ihmisen psyykkisyys ja psykologian peruskäsitteistö - Psykologian ihmiskäsitykset - Psyykkisen toiminnan fysiologinen perusta - Ihminen tiedonkäsittelijänä - Motivaatio ja tunteet - Oppiminen, lajit, tyylit ja strategiat - Kehityspsykologia peruskäsitteet - Psykososiaalinen, kognitiivinen, fyysinen ja motorinen kehitys eri ikävaiheissa - Psykososiaalinen kriisiteoria ja kriisit eri ikävaiheissa 	hyödyntää työssään tietoa eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä	perustelee toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.	
	hyödyntää työssään tietoa ryhmien toimintaan liittyvistä lainalaisuuksista.	perustelee toimintaansa tiedolla oppimaan oppimiseen liittyvistä perusasioista.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla oppimaan oppimiseen liittyvistä perusasioista.	
	hyödyntää toiminnassaan tietoa oppimaan oppimiseen liittyvistä perusasioista.	ottaa vastuun oppimiseen ja kartuttaa ammatillista osaamistaan.	ottaa aktiivisesti vastuun oppimisestaan ja kartuttaa monipuolisesti omaa ammatillista osaamistaan.	
	ottaa vastuuta oppimiseen ja kartuttaa ammatillista osaamistaan.	perustelee toimintaansa tiedolla ryhmien toimintaan liittyvistä lainalaisuuksista.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla ryhmien toimintaan liittyvistä lainalaisuuksista.	
	tunnistaa eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita.	tunnistaa eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita hyödyntäen erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.	tunnistaa laajasti eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiakkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita hyödyntäen monipuolisesti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.	
	hyödyntää työssään tietoa eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä.	perustelee toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.	

1.1.2 Sosiaalialan lähtökohdat 2 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	<ul style="list-style-type: none"> - Hyvinvointi - Köyhyys / huono-osaisuus - Syrjäytyminen - Yhteiskunnan vaikutus sosiaalisten ongelmien synnyssä - Sosiaalipolitiikan osa-alueet - Sosiaalipolitiikan historia ja kehitys: 1800-luvulta nykypäivään - Lähihoitajan ammatin historia - Sosiaalipolitiikka järjestelmän toteuttajat: julkinen, yksityinen ja kolmas sektori - Sosiaaliturvapolitiikka osana sosiaalipolitiikan kokonaisuutta - Sosiaalipolitiikan rahoitus - Sosiaalihuollon toteuttaminen kunnassa: - Sosiaalihuollon toimintaperiaatteet: vaitiolovelvollisuus - Hoito- ja palvelusuunnitelma - Ammatillisuus sosiaali- ja terveydenhuollon ammateissa - Koulun tietokoneiden ja Vinha Willen käyttöoikeudet ja salasanat - Koulun sähköpostin ja internetse-laimien käyttö koulun- ja kotitietokoneilla - Tietokone työvälineenä ja sen toimintaperiaatteet 	<p>kertoo sosiaali- ja terveydenhuollon historiasta ja nykyisestä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmästä.</p> <p>toimii työssään kasvun tukemiseen ja ohjaamiseen liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon säädösten, säännösten ja toimintaperiaatteiden mukaan.</p> <p>hakee annettujen ohjeiden mukaan tietoa sekä käyttää tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä.</p>	<p>kertoo sosiaali- ja terveydenhuollon historiasta ja nykyhetkestä sekä hyödyntää työssään tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmästä</p> <p>toimii työssään kasvun tukemiseen ja ohjaamiseen liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon säädösten, säännösten ja toimintaperiaatteiden mukaan ja perustelee toimintaansa niillä.</p> <p>hakee monipuolisesti tietoa sekä käyttää sujuvasti tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä.</p>	<p>kertoo sosiaali- ja terveydenhuollon historiasta, nykyhetkestä ja keskeisistä tulevaisuuden visioista sekä hyödyntää toiminnassaan tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintajärjestelmästä.</p> <p>toimii työssään kasvun tukemiseen ja ohjaamiseen liittyvien sosiaali- ja terveydenhuollon säädösten, säännösten ja toimintaperiaatteiden mukaan ja perustelee monipuolisesti toimintaansa niillä.</p> <p>hakee monipuolisesti ja kriittisesti tietoa sekä käyttää sujuvasti työhönsä liittyvää tietotekniikkaa ja dokumentointivälineitä.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Tietokoneen yleisimmät oheislaitteet ja niiden käyttö - Tekstinkäsittely ja dokumentointi - Tiedonhaku erilaisilla hakukoneilla - Tietosuojakysymykset hoitoalan tietotekniikan käytössä - Netiketti etiketti ja vuorovaikutus verkossa 	hyödyntää toiminnassaan joitakin tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.	hyödyntää toiminnassaan keskeisimpiä tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.	hyödyntää toiminnassaan monipuolisesti tiedonhaun, kommunikoinnin ja dokumentoinnin välineitä.
--	---	--	--	--

1.2 Arjessa tukeminen, 5 ov				
1.2.1 Varhaiskasvatuksen perusteet 1 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
	<ul style="list-style-type: none"> - Kasvun ja kasvatuksen käsitteet - Kasvattajien tehtävät/roolit sekä kasvatuksen päätyylit - Vaihtoehtopedagogiikat - Tavoitteellisen kasvatuksen suunnittelu ja toteutus 	asettaa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita yhdessä asiakkaan ja työryhmän kanssa.	asettaa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita yhdessä asiakkaan ja työryhmän kanssa siten, että ottaa huomioon asiakkaan iän ja kehitysvaiheen.	asettaa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevia tavoitteita yhdessä asiakkaan, hänen läheisten ja työryhmän kanssa siten, että ottaa huomioon asiakkaan iän, kehitysvaiheen ja elämäntilanteen.
		toimii työssään tavoitteellisesti perustaen toimintansa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevaan kirjalliseen suunnitelmaan	toimii työssään tavoitteellisesti perustaen toimintansa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevaan kirjalliseen suunnitelmaan yhteistyössä työyhteisön kanssa.	toimii työssään tavoitteellisesti ja johdonmukaisesti perustaen toimintansa asiakkaan kasvua ja kehitystä tukevaan kirjalliseen suunnitelmaan yhteistyössä asiakkaan, hänen läheisten ja työyhteisön kanssa.
		arvioi omaa toimintaansa ja kirjallisen asiakaslähtöisen suunnitelman toteutumista.	arvioi realistisesti omaa toimintaansa ja kirjallisen asiakaslähtöisen suunnitelman toteutumista.	arvioi realistisesti ja monipuolisesti omaa toimintaansa ja kirjallisen asiakaslähtöisen suunnitelman toteutumista.
		hyödyntää työssään tietoa	perustelee toimintaansa	perustelee monipuolisesti

		eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä.	tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.	toimintaansa tiedolla eri-ikäisen asiakkaan psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta kehityksestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä.
		tietää hoito- ja kasvatustyön prosessin ja suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan periaatteita ja ottaa ne huomioon työssään.	tietää hoito- ja kasvatustyön prosessin sekä perustelee toimintaansa suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan periaatteilla.	tietää hoito- ja kasvatustyön prosessin sekä perustelee monipuolisesti toimintaansa suunnitelmallisen ja tavoitteellisen toiminnan periaatteilla.
1.2.2 Monikulttuurisen asiakastyön perusteet 1,5 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	<ul style="list-style-type: none"> - Oma elämäntapa ja suomalainen kulttuuri ja elämäntapa - Kulttuurien erojen ja yhtäläisyyksien selittäminen - Monikulttuurisen asiakastyön periaatteet - Hoitajan kulttuurinen pätevyys 	hyödyntää työssään tietoa kulttuurin merkityksestä ihmisen toiminnassa.	hyödyntää työssään tietoa kulttuurin merkityksestä ihmisen toiminnassa.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kulttuurin merkityksestä ihmisen toiminnassa.
		arvostaa asiakkaita ja kunnioittaa heidän arvojaan ja kulttuuritaustaansa.	arvostaa asiakkaita ja kunnioittaa heidän arvojaan ja kulttuuritaustaansa.	arvostaa asiakkaita yksilöllisesti sekä kunnioittaa ja ymmärtää heidän arvojaan ja kulttuuritaustaansa.
		ilmaisee itseään ymmärrettävästi sekä suullisesti että kirjallisesti. Ymmärtää asiakkaan viestejä ja vastaa niihin.	ilmaisee itseään ymmärrettävästi sekä suullisesti että kirjallisesti. Ymmärtää asiakkaan viestejä ja vastaa niihin.	ilmaisee itseään ymmärrettävästi ja selkeästi sekä suullisesti että kirjallisesti, ymmärtää asiakkaan ja hänen läheisten viestejä ja vastaa niihin asiakaslähtöisesti ja ammatillisesti.
		toimii palveluhenkisesti ja asiakaslähtöisesti.	toimii palveluhenkisesti ja asiakaslähtöisesti.	toimii luontevasti, palveluhenkisesti ja asiakaslähtöisesti sekä tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
1.2.3 Toiminnan tukeminen vauvasta vanhuksiin, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	- Tutustuminen päiväkodin rytmiin ja päivittäiseen toimintaan sekä	tunnistaa eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asi-	tunnistaa eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asi-	tunnistaa laajasti eri-ikäisten ja taustaltaan erilaisten asiak-

	<p>vanhusten viriketoimintaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eri-ikäisten ohjaus ja neuvonta päivittäisissä toiminnoissa (ulkoilu, uni, liikunta, ravitsemus, eritystoiminta jne.) - Luovan toiminnan osuudessa perehdytään peleihin, leikkeihin eri ikäkausina, sadut, lukuhetket ja muut luovuutta kehittävät toiminnot 	<p>akkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita.</p>	<p>akkaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita hyödyntäen erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.</p>	<p>kaiden kasvuun ja kehitykseen liittyviä vahvuuksia ja tarpeita hyödyntäen monipuolisesti erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.</p>
		<p>tarjoaa asiakkaille toimintamahdollisuuksia sekä käyttää erilaisia materiaaleja, välineitä ja tiloja toiminnassaan.</p>	<p>tarjoaa asiakkaille toimintamahdollisuuksia sekä käyttää tarkoituksenmukaisesti materiaaleja, välineitä ja tiloja toiminnassaan.</p>	<p>tarjoaa innostavasti ja motivoivasti asiakkaille toimintamahdollisuuksia sekä käyttää toiminnassaan tarkoituksenmukaisesti ja luovasti materiaaleja, välineitä ja tiloja.</p>
		<p>käyttää joitakin toimintaympäristöön soveltuvia menetelmiä asiakkaan kasvun ja kehityksen edistämiseen ja tukemiseen.</p>	<p>käyttää monipuolisesti erilaisia toimintaympäristöön soveltuvia menetelmiä asiakkaan kasvun ja kehityksen edistämiseen ja tukemiseen.</p>	<p>käyttää monipuolisesti ja luovasti toimintaympäristöön soveltuvia menetelmiä asiakkaan kasvun ja kehityksen edistämiseen ja tukemiseen.</p>
		<p>käyttää luovan toiminnan menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä</p>	<p>käyttää monipuolisesti luovan toiminnan menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä.</p>	<p>käyttää monipuolisesti ja luontevasti luovan toiminnan menetelmiä ja työtapoja kasvun tukemisen välineenä.</p>
		<p>ohjaa ja neuvoo asiakasta päivittäisessä toiminnassa.</p>	<p>ohjaa ja neuvoo asiakasta päivittäisessä toiminnassa sekä ottaa hänet huomioon aktiivisena osallistujana.</p>	<p>ohjaa ja neuvoo itsenäisesti ja vastuullisesti asiakasta päivittäisessä toiminnassa sekä ottaa hänet huomioon aktiivisena osallistujana.</p>
		<p>hyödyntää työssään kasvua ja kehitystä tukevia luovan ilmaisun menetelmiä..</p>	<p>hyödyntää työssään perustellusti kasvua ja kehitystä tukevia luovan ilmaisun menetelmiä</p>	<p>hyödyntää työssään monipuolisesti ja perustellusti kasvua ja kehitystä tukevia luovan ilmaisun menetelmiä</p>
1.2.4 Ravitsemus ja kotitaloudenhoito, 1,5 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Ruokapäiväkirja koe /arvioitava tehtävä	<ul style="list-style-type: none"> - Ravitsemussuositukset ruokavaliintojen perustana - Hiilihydraatit, proteiinit, rasvat - Vitamiinit 	<p>valmistaa sekä perusruokaa että leivonnaisia elintarvikehygienian vaatimusten mukaisesti. Ottaa</p>	<p>suunnittelee ja valmistaa ravitsemuksellisesti täysipainoista perusruokaa ja leivonnaisia elintarvikehy-</p>	<p>suunnittelee ja valmistaa ravitsemuksellisesti täysipainoista perusruokaa ja leivonnaisia elintarvikehygienian</p>

<p>keittiötunnit: perusruuanvalmistus 5x4t</p> <p>Kodinhoidon tehtävä</p> <p>Hygieniapassitesti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kivennäisaineet - Elintarvikkeiden valinta ja terveys - Raskausajan ravitsemus - Imetysajan ravitsemus - Imeväisikäisen ravitsemus - Leikki-ikäisen ravitsemus - Koululaisen ja nuoren ravitsemus - Työikäisen ravitsemus - Ikääntyneen ravitsemus - Kasvisruokavaliot - Lihavuus ja laihduttaminen 	huomioon asiakkaan tarpeet.	gienian vaatimusten mukaisesti. Ottaa huomioon asiakkaan tarpeet.	vaatimusten mukaisesti. Ottaa monipuolisesti huomioon asiakkaan tarpeet.
	<ul style="list-style-type: none"> - Perusruokien ja leivonnaisten valmistus keittiöllä 	hyödyntää työssään tietoa asiakkaitaan koskevista ravitsemussuosituksista ja perusruuan valmistusperiaatteista sekä elintarvikehygienian vaatimuksista.	perustelee toimintaansa asiakkaitaan koskevilla ravitsemussuosituksilla ja perusruuan valmistusperiaatteilla sekä elintarvikehygienian vaatimuksilla.	perustelee monipuolisesti toimintaansa asiakkaitaan koskevilla ravitsemussuosituksilla ja perusruuan valmistusperiaatteilla sekä elintarvikehygienian vaatimuksilla.
	<ul style="list-style-type: none"> - Siivouksen perusteet - Puhdistusaineet - Siivousmenetelmät ja välineet - Kosteiden tilojen siivous - Vaatteiden pesu ja jälkikäsittely - Kodinkoneiden hoito 	hyödyntää työssään tietoa erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.	perustelee toimintaansa työtilanteissa tiedoilla erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista	perustelee monipuolisesti toimintaansa työtilanteissa tiedoilla erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.
<ul style="list-style-type: none"> - Henkilökohtainen hygienia - Hygieeniset työtavat keittiössä - Ruokien säilytyslämpötilat ja säilyvyys - Mikrobiologiset riskitekijät - Ruokamyrkytykset ja niiden ehkäiseminen - Puhtaanapito - Omavalvonta ja lainsäädäntö 				

1.3 Ammatillinen kehittyminen, 7 ov				
	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
1.3.1	Työssäoppiminen varhaiskasvatuksessa, 4 ov	Työssäoppimisen arviointikriteerit AMOS-lomake Liite 4		
1.3.2	Työssäoppiminen Ikäihmisen arkipäivässä, 2 (+1) ov	Työssäoppimisen arviointikriteerit AMOS-lomake Liite 4		

2. Hoito ja huolenpito (20 ov)

Asiakaan ja potilaan hoito- ja huolenpito, 5 ov	Lähihoitaja perushoitotyön osaajana, 8 ov	Lähihoitaja perushoitotyössä, 7 ov
<ul style="list-style-type: none"> • Hoito- ja huolenpitotyön perusteet 3 ov • Aseptiikan perusteet 1 ov • Lääkehoidon perusteet 1 ov 	<ul style="list-style-type: none"> • Solusta seksiin 1 ov • Peruselintoiminnoista huolehtiminen 3,5 ov • Puhtaudessa ja liikkumisessa tukeminen 2,5 ov • Ravitsemuksen erityistarpeet 1 ov 	<ul style="list-style-type: none"> • Työssäoppiminen perushoidossa 4 ov • Työssäoppiminen kotihoidossa 3 ov

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- asettaa tavoitteita omalle toiminnalleen hoito- ja huolenpitotyössä

- laatia tarve- ja voimavaralähtöisen asiakkaan tai potilaan hoitoa ja huolenpitoa edistävän suunnitelman sekä toteuttaa ja arvioida sitä
- tukea asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa
- tarkkailla asiakkaan tai potilaan elintoimintoja ja toimintakykyä sekä kirjata havaintojaan ja tiedottaa niistä
- tehdä asiakas- ja potilaslähtöistä hoito- ja huolenpitotyötä hyödyntäen hoidon ja huolenpidon tietoperustaa
- toteuttaa muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia (mm. diabetes, epilepsia, Parkinsonin tauti, Alzheimerin tauti, reuma, aivoverenvuoto, aivoinfarkti, mielenterveys- ja päihdesairaudet, artroosi ja osteoporoosi) sairastavien perushoitoa ja edistää kuntoutumista
- edistää asiakkaan tai potilaan fyysistä ja psyykkistä terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia
- asiakkaan tai potilaan ammatillisen kohtaamisen
- hyödyntää apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä
- ohjata asiakkaita tai potilaita käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja toimeentuloturvan etuuksia
- toteuttaa kestävän kehityksen periaatteita toiminnassaan sekä työskennellä laatutyön suositusten mukaan
- toteuttaa lääkehoidon, annostella ja antaa lääkkeet sekä tarkkailla niiden vaikutuksia
- arvioida omaa toimintaansa ja ammatillista kehittymistään sekä hyödyntää saamaansa palautetta
- arvioida mahdollisuuksiaan toimia tulevaisuudessa yrittäjänä
- noudattaa työhyvinvointi- ja työturvallisuusohjeita ja määräyksiä
- noudattaa sosiaali- ja terveysalan säädöksiä, säännöksiä ja eettisiä periaatteita.

Kaikissa ammattitaitovaatimuksissa ja arviointikriteereissä asiakkailla tarkoitetaan eri-ikäisiä ja taustaltaan erilaisia henkilöitä.

2.1 Asiakaan ja potilaan hoito- ja huolenpito, 6 ov				
2.1.1 Hoito- ja huolenpitotyön perusteet, 3 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
	- Hoitotyön keskeiset käsitteet: ihminen, ympäristö, terveys, hoitotyön toiminnot - Arvot ja periaatteet hoito- ja hoivatyössä - Hoitosuhde - hoitajan ja asiakkaan / potilaan välinen vuorovaikutussuhde - Hoitotyötä ohjaavia malleja	hyödyntää työssään tietoa	perustelee työhönsä liittyviä ratkaisuja ja toimintatapojaan tiedoilla:	perustelee monipuolisesti työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla:
		tietää sosiaali- ja terveydenhuollon eettisiä periaatteita ja käyttää hoidon ja huolenpidon keskeisiä käsitteitä työssään.	perustelee toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon eettisillä periaatteilla ja käyttää hoidon ja huolenpidon käsitteitä työssään.	perustelee monipuolisesti toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon eettisillä periaatteilla ja käyttää sujuvasti hoidon ja huolenpidon käsitteitä työssään.

<ul style="list-style-type: none"> - Prosessiajattelu hoitotyössä - Ammatillinen työ - Terveydenhuollon organisaatio ja erilaiset toimintaympäristöt - Sosiaali- ja terveystieteiden keskeiset toimintaa ohjaavat lait ja määräykset <ul style="list-style-type: none"> - yksityinen / julkinen terveydenhuolto / järjestöt kansanterveystyön toteuttajina - hoidon porrastus - hoitotakuu - Terveyskäsitykset ja terveyteen vaikuttavat tekijät - Suomalaisten terveydentila <ul style="list-style-type: none"> - kansansairaudet ja niiden tunnetut riskitekijät - terveyden epidemiologiset mittarit - Kansanterveystyön tavoitteet ja keskeiset menetelmät - Sosiaalinen riski ja syrjäytyminen - Sosiaaliturvajärjestelmän rakenne ja toteuttajat - Sairausturva - Turva tapaturmien, liikennevahingon ja sotilastapaturman varalta - Vanhuusturva - Lapsiperheiden tukeminen - Työttömyysturva - Turva kuolemantapauksen varalta - Maahanmuuttajien avustukset ja palvelut 	<p>tunnistaa asiakkaan tai potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä toimeentuloturvan tarpeita.</p>	<p>tunnistaa asiakkaan tai potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä toimeentuloturvan tarpeita ja kertoo palveluista asiakkaalle tai potilaalle</p>	<p>tunnistaa monipuolisesti asiakkaan tai potilaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä toimeentuloturvan tarpeita. Ohjaa asiakasta tai potilasta käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä toimeentuloturvan etuuksia</p>
	<p>tietää sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöä, peruspalveluja ja palvelujen tuottajatahoja sekä toimeentuloturvan etuuksia. Kertoo palveluista ja etuuksista tutuissa asiakastilanteissa sekä toimii säädösten mukaan.</p>	<p>hyödyntää työssään tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä, palveluista ja palvelujen tuottajatahoista sekä toimeentuloturvan etuuksista.</p>	<p>hyödyntää työssään laajasti tietoa sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännöstä, palveluista ja palvelujen tuottajatahoista sekä toimeentuloturvan etuuksista asiakkaan tai potilaan tarpeiden mukaisesti.(1)</p>
	<p>tunnistaa asiakkaan tai potilaan kansanterveydellisiä riskejä.</p>	<p>tunnistaa asiakkaan tai potilaan kansanterveydellisiä riskejä ja ottaa ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä.</p>	<p>tunnistaa asiakkaan tai potilaan kansanterveydellisiä riskejä ja ottaa ne huomioon hoito- ja huolenpitotyössä sekä keskustelee asiakkaan tai potilaan kanssa hänen tilanteestaan.</p>
	<p>hyödyntää työssään tietoa: kansanterveydellisistä riskeistä, muisti-, kansan- ja pitkäaikaissairauksista (mm. diabetes, epilepsia, Parkinsonin tauti, Alzheimerin tauti, reuma, aivoverenvuoto, aivoinfarkti, mielenterveys- ja päihdesairaudet, artroosi ja osteoporoosi).</p>	<p>perustelee työhönsä liittyvät ratkaisuja ja toimintatapojaan tiedoilla: kansanterveydellisistä riskeistä, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksista.</p>	<p>perustelee monipuolisesti työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla: kansanterveydellisistä riskeistä, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksista.</p>
	<p>Havaitsee tuen tarpeen ja joitakin asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia (esim. yksinäisyys, elämänhallinnan ongelmat, kaltoinkohtelu,</p>	<p>Tunnistaa asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia ja ottaa ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- huolenpi-</p>	<p>Tunnistaa asiakkaan tai potilaan sosiaalisia ongelmia ja ottaa ne työryhmän ohjeiden mukaan huomioon hoito- ja huolenpitotyössä. Keskustelee</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Hätäensiapu - Hätätilanteessa auttaminen - Tapaturmat ja toiminta tapahtumapaikalla - toimintajärjestys - Vammamekanismi ja tyyppivammat - ennalta valmistautuminen - Autettavien tutkiminen - Elvytystapahtuma, tajuttoman ensiapu, vierasesine hengitysteissä - Sairaskohtaukset - Verenvuodot ja sokin ensiapu - Haavat ja ruhjeet - Päänvammat ja kasvojen vammat - Raajojen murtumat ja nivelvammat - Myrkytykset - Palovammat, paleltumat ja hypotermia - ensiapu - Sähkötapaturmat 	<p>perhe- ja lähisuhdeväkivalta ja mielenterveys- ja päihdeongelmat).</p> <p>Hyödyntää työssään tietoa sosiaalisista ongelmista ja tuen tarpeista (esim. yksinäisyys, elämäntilanteen ongelmat, kaltoinkohtelu, perhe- ja lähisuhdeväkivalta ja mielenterveys- ja päihdeongelmat).</p> <p>antaa ensiavun EA1-vaatimustason mukaisesti.</p>	<p>totyössä.</p> <p>Hyödyntää työssään tietoa sosiaalisista ongelmista ja tuen tarpeista.</p> <p>antaa ensiavun EA1-vaatimustason mukaisesti.</p>	<p>asiakkaan tai potilaan kanssa hänen tilanteestaan ja ohjaa häntä hakemaan apua.</p> <p>Hyödyntää työssään tietoa sosiaalisista ongelmista ja tuen tarpeista.</p> <p>antaa ensiavun EA1-vaatimustason mukaisesti.</p>
2.1.2 Aseptiikan perusteet, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	<ul style="list-style-type: none"> - Mikrobien maailma ja tartuntatiet - Elimistön puolustautuminen - Infektiotaudit: niiden ehkäisy ja hoito - Aseptiikka ja henkilöhygieniä - Sairaalainfektiot ja niiden ehkäiseminen - Potilaan eristäminen 	<p>tietää aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautiin torjuntatyön säädökset sekä ottaa niitä huomioon hoito- ja huolenpitotyössä.</p> <p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja huolehtii henkilökohdastaan (mm. käsien pesu ja desinfiointi)</p>	<p>ottaa huomioon työssään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautiin torjuntatyön säädökset sekä perustelee niillä toimintaansa.</p> <p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja tuntee voimassa olevat säännökset.</p>	<p>ottaa huomioon työssään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautiin torjuntatyön säädökset sekä perustelee niillä monipuolisesti toimintaansa. Ottaa huomioon työssään yleisimmät tartuntojen aiheuttajat sekä niiden leviämistiet. Ymmärtää infektioiden taloudelliset vaikutukset.</p> <p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja perustelee tekemänsä ratkaisut. Ottaa työssään huomioon voimassa olevat säännökset.</p>

2.1.3 Lääkehoidon perusteet, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
<p>Harjoitustunnit 6 h</p> <ul style="list-style-type: none"> - lääkkeiden jako potilas-kohtaisiin annoksiin lääketarjottimelle ja -dosettiin - injektio anto ihonalle ja lihakseen - insuliiniantovälineet ja niiden käyttö <p>lääkelaskut (yta3) lääkelaskujen kertaus</p>	<p>Lääkkeitä, niiden valmistusta, jake- lua, maahantuontia ja kauppaa kos- kevat säädökset ja määräykset</p> <ul style="list-style-type: none"> - lääkelaite ja lääkelaiteosien määrä- ykset - peruskäsitteet <p>Lääkkeiden määrääminen ja toimit- taminen laitos- ja avohoidossa</p> <ul style="list-style-type: none"> - reseptilääke ja käsikauppalääke - lääkemääräyksen uusiminen <p>Lääkkeiden vaikutus ihmiselimestössä</p> <ul style="list-style-type: none"> - lääkeaineryhmät - lääkkeiden tehtävät ja vaikutus- mekanismit - imeytyminen, jakautuminen ja erittyminen <p>Lääkemuodot, lääkkeiden antotavat ja aseptinen työskentely</p> <p>Lääkeaineiden vaikutuksia muuttavat tekijät ja sivuvaikutukset</p> <ul style="list-style-type: none"> - hoidonaikainen tarkkailu - lääkkeiden ohjeenmukainen käyttö - lääkkeiden epätarkoituksenmukai- nen käyttö ja sen ehkäisy <p>Lääkkeiden säilytys ja hävittäminen</p> <p>Lääkehoidon toteutuksen erityispiir- teet</p> <ul style="list-style-type: none"> - lapset, vanhuks, raskaus, liikenne 	<p>niin, ettei aiheuta tartuntoja.</p> <p>annostele lääkkeet virheet- tömästi asiakas- potilaskoh- tasiin annoksiin ja antaa lääkkeet p.o.-, rect.-, s.c.- , i.m.- ja inh.-tavoilla ohjeiden mukaan. Työskentelee asepi- tiikkaa ja työ- ja ympäristön- suojeluohjeita noudattaen.</p> <p>etsii ohjattuna tietoja lääkkei- den vaikutuksista ja sivuvai- kutuksista luotettavista tieto- lähteistä, kuten Pharmaca Fennicasta tai lääketietojär- jestelmistä. Tarkkailee asiak- kaan tai potilaan käyttämien lääkkeiden vaikutuksia ja mahdol- lista lääkkeiden väärinkäyttöä ohjeiden mukaan sekä tiedot- taa ohjattuna suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan.</p> <p>ohjaa asiakasta tai potilasta lääkemääräysten tulkinnessa ja uusimisessa. Tunnistaa riskit asiakkaan lääkehoidon ja pähteiden käytön suhteen ja tiedottaa niistä työryhmäs- sä.</p>	<p>annostele lääkkeet vir- heettömästi asiakas- poti- laskohtaisiin annoksiin ja antaa lääkkeet p.o.-, rect.- , s.c.- , i.m.- ja inh.-tavoilla ohjeiden mukaan. Työs- kentelee asepiikkaa ja työ- ja ympäristönsuoje- luohjeita noudattaen.</p> <p>käyttää luotettavia tieto- lähteitä, kuten Pharmaca Fennicaa tai lääketietojär- jestelmiä asiakkaan tai potilaan käyttämien lää- kkeiden vaikutusten ja mah- dollisen lääkkeiden vää- rinkäytön tarkkailussa. Tiedottaa suullisesti ja kirjallisesti havainnois- taan.</p> <p>ohjaa asiakasta tai poti- lasta lääkemääräysten tulkinnessa ja uusimises- sä sekä ohjaa asiakasta lääkkeiden käytössä, säilyttämisessä ja hävit- tämisessä vastuualueen- sa asettamisessa rajoissa. Antaa tietoa pähteiden käytön vaikutuksista lää- kehoitoon.</p>	<p>annostele lääkkeet virheet- tömästi asiakas- potilaskoh- tasiin annoksiin ja antaa lää- kkeet p.o.-, rect.-, s.c.- , i.m.- ja inh.-tavoilla ohjeiden ja tilan- teen mukaisesti. Työskentelee asepiikkaa ja työ- ja ympäris- tönsuojeluohjeita noudattaen.</p> <p>käyttää luotettavia tietolähteitä, kuten Pharmaca Fennicaa tai lääketietojärjestelmiä ja tark- kailee lääkkeiden vaikutuksia ja haittavaikutuksia ja mahdol- lista lääkkeiden väärinkäyttöä osana asiakkaan tai potilaan kokonaishoitoa. Tiedottaa oma-aloitteisesti suullisesti ja kirjallisesti havainnoistaan.</p> <p>ohjaa ja neuvoo asiakasta tai potilasta lääkemääräysten tulkinnessa ja uusimisessa, ohjaa asiakasta tai potilasta eri tilanteissa lääkkeiden käytös- sä, säilyttämisessä ja hävit- tämisessä säädösten ja vastuu- alueensa rajoissa. Antaa tietoa pähteiden käytön vaikutusis- ta lääkahoitoon.</p>

	<p>Lääketietous</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pharmaca Fennican ja lääketietokantojen käyttö 	<p>hyödyntää tietoa yleisimmistä lääkemuodoista ja lääkkeiden antotavoista sekä lääkahoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta.</p> <p>Tietää lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä.</p> <p>Tietää lääkeshoidon toteutuksessa omat oikeutensa ja velvollisuutensa.</p>	<p>perustelee ratkaisunsa ja toimintansa tiedolla yleisimmistä lääkeaineryhmistä, lääkemuodoista ja lääkkeiden antotavoista sekä lääkeshoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta.</p> <p>Tietää lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä.</p> <p>Tietää lääkeshoidon toteutuksessa omat oikeutensa ja velvollisuutensa.</p>	<p>perustelee monipuolisesti ratkaisunsa ja toimintansa tiedolla</p> <ul style="list-style-type: none"> * eri lääkeaineryhmistä * yleisimpien lääkkeiden haittavaikutuksista ja lääkkeiden väärinkäytön ilmiöistä * lääkeshuoltoa koskevista säädöksistä ja niiden asettamista rajoituksista ja vaatimuksista (lainsäädäntö, lääkevalvonta ja sairausvakuutus) * erilaisista lääkemuodoista * lääkkeen antotavoista * lääkeshoitoon liittyvästä työ- ja ympäristönsuojelusta.
		<p>tekee virheettömästi lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut.</p>	<p>tekee virheettömästi lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut.</p>	<p>tekee virheettömästi lääkelaskennassa yksikkömuunnokset ja annoslaskut.</p>

2.2 Lähihoitaja perushoitotyön osaajana, 8 ov				
2.2.1 Solusta seksiin, 1 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
	<ul style="list-style-type: none"> - Latinankielen perustermistö - Solun rakenne ja toimita - Perinnöllisyys - Kudokset - Sukupuolen ja lisääntymisen edellyttämä elimistön rakenne ja toimin- 	<p>tukee ja auttaa asiakkaita tai potilaita työryhmän tukemana selviytymään päivittäisissä toiminnoissa</p>	<p>tukee ja auttaa asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.</p>	<p>tukee ja auttaa voimavaralähtöisesti asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.(2)</p>
		<p>kirjaa havaintojaan työryhmän tukemana asiakas- tai</p>	<p>kirjaa havainnot asiakas- tai potilas-kohtaiseen</p>	<p>kirjaa havainnot itsenäisesti asiakas- tai potilas-kohtaiseen</p>

<p>ta</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ihmisen psykoseksuaalinen kehitys - Elämänkulku ja yksilöllisyys sukupuolisuuden ilmaisemisessa - Sukupuolisuuden ilmaisemisen ongelmat ja hoivatyö 	<p>potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Ottaa huomioon tietosuojan.</p>	<p>suunnitelmaan. Tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Ottaa huomioon tietosuojan.</p>	<p>suunnitelmaan. Tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Ottaa huomioon tietosuojan. (1+2)</p>
	<p>kohtaa asiakkaan tai potilaan ammatillisesti.</p>	<p>kohtaa asiakkaan tai potilaan ammatillisesti ja edistää asiakkaan tai potilaan hyvinvointia vuorovaikutuksellisin keinoin.</p>	<p>kohtaa asiakkaan tai potilaan ammatillisesti ja edistää asiakkaan tai potilaan hyvinvointia oma-aloitteisesti ja yksilöllisesti vuorovaikutuksellisin keinoin.</p>
	<p>edistää voimavaralähtöisesti asiakkaan tai potilaan fyysistä ja psyykkistä terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia</p>	<p>edistää voimavaralähtöisesti ja oma-aloitteisesti asiakkaan tai potilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia.</p>	<p>edistää voimavaralähtöisesti, oma-aloitteisesti ja monipuolisesti asiakkaan tai potilaan terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. 2</p>
	<p>hyödyntää työryhmän ohjeiden mukaan apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.</p>	<p>hyödyntää oma-aloitteisesti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.</p>	<p>hyödyntää monipuolisesti ja luovasti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.</p>
	<p>ihmisen tarpeista ja voimavaroista.</p>	<p>ihmisen tarpeista ja voimavaroista.</p>	<p>ihmisen tarpeista ja voimavaroista.</p>
	<p>terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista ja terveydenhoidosta.</p>	<p>terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta.</p>	<p>terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta.</p>
	<p>elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.</p>	<p>elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.</p>	<p>elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.</p>
	<p>tietää sosiaali- ja terveydenhuollon eettisiä periaatteita ja käyttää hoidon ja huolenpidon keskeisiä käsitteitä työssään.</p>	<p>perustelee toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon eettisillä periaatteilla ja käyttää hoidon ja huolenpidon käsitteitä työssään.</p>	<p>perustelee monipuolisesti toimintaansa sosiaali- ja terveydenhuollon eettisillä periaatteilla ja käyttää sujuvasti hoidon ja huolenpidon käsitteitä työssään.</p>

		hyödyntää työssään tietoa psykososiaalisten tekijöiden, ympäristön ja esteettisyyden merkityksestä terveyden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämiseksi.	perustelee toimintaansa tiedolla psykososiaalisten tekijöiden, ympäristön ja esteettisyyden merkityksestä terveyden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämiseksi.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedoilla psykososiaalisten tekijöiden, ympäristön ja esteettisyyden merkityksestä terveyden ja hyvinvoinnin sekä turvallisuuden edistämiseksi.
		toimii vastuullisesti työyhteisössä ja selviytyy tutuissa vuorovaikutustilanteissa.	toimii vastuullisesti ja yhteistyökykyisesti työryhmän jäsenenä.	toimii vastuullisesti, yhteistyökykyisesti ja joustavasti työyhteisössä.
2.2.2 Peruselintoinnoissa tukeminen, 3,5 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Harjoitustunnit 8 h + 4 h	<ul style="list-style-type: none"> - Ruuansulatuselimistön anatomia ja fysiologia - Vastasyntyneen rinta- ja pulloruoikinta - Ruokailun järjestäminen kotona ja laitoksessa - Potilaan / asiakkaan avustaminen ruokailussa ja erityisruokailuvälineet, nielemisvaikeudet - Enteraalinen ravitseminen (nml / peg) - Lapsen nikottelu, pulauttelu, koliikki - Nuorten syömishäiriöt: anoreksia, bulimia - Aikuisten närästys, oksentelu - Lihavuuden lääke- ja leikkaushoito - Ravitsemustilan ja nestetasapainon tarkkailu - Virtsateiden anatomia ja fysiologia - Suolen ja rakon hallinnan oppiminen - Virtsaamisen ja ulostamisen tarkkailu sekä normaalin virtsan ja ulosteen koostumus 	<p>tukee ja auttaa asiakkaita tai potilaita työryhmän tukemana selviytymään päivittäisissä toiminnoissa</p> <p>tarkkailee asiakkaan tai potilaan elintoimintoja ja toimintakykyä työryhmän tukemana.</p> <p>kirjaa havaintojaan työryhmän tukemana asiakas- tai potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Ottaa huomioon tietosuojan.</p> <p>hyödyntää työryhmän ohjeiden mukaan apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitytyössä.</p>	<p>tukee ja auttaa asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.</p> <p>tarkkailee asiakkaan tai potilaan elintoimintoja, toimintakykyä ja vointia. Tunnistaa muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa.</p> <p>kirjaa havainnot asiakas- tai potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Ottaa huomioon tietosuojan.</p> <p>hyödyntää oma-aloitteisesti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitytyössä.</p>	<p>tukee ja auttaa voimavara- lähtöisesti asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.</p> <p>tarkkailee asiakkaan tai potilaan elintoimintoja, toimintakykyä ja vointia. Tunnistaa muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa ja toimii muuttuneessa tilanteessa asianmukaisesti.</p> <p>kirjaa havainnot itsenäisesti asiakas- tai potilaskohtaiseen suunnitelmaan. Tiedottaa havainnoistaan suullisesti, kirjallisesti ja tietoteknisiä välineitä käyttäen. Ottaa huomioon tietosuojan.</p> <p>hyödyntää monipuolisesti ja luovasti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitytyössä.</p>

<p>Harjoitustunnit 8 h</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verenpaineen mittaaminen - Vainajan laitto - Hapenanto - Liman imut - Lämmönmittaukset - Happipullon hapen määrän laskeminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Virtsaamisessa ja ulostamisessa avustaminen - Virtsa- ja ulostenäytteen otto sekä tavallisimmasta virtsasta ja ulosteesta tutkittavat asiat - Yö- ja päiväkastelu - Aikuisen virtsanpidätyskyvyttömyys - Lapsen tuhriminen - Aikuisen ulosteen pidätyskyvyttömyys - Vaipanvaihto - Katetrointi ja kestopotilaita hoito - Ilmavaivat - Lapsen ja aikuisen ummetuksen hoito, peräpukamat - Suoliston toiminnan avustaminen (peräruiskeen anto) - Aikuisen ja lapsen ripulin hoito 	<p>valitsee työryhmän ohjeiden mukaan luontoa säästäviä materiaaleja, välineitä ja menetelmiä sekä käyttää energiaa säästäviä työtapoja.</p>	<p>valitsee luontoa säästävät materiaalit, välineet ja menetelmät sekä käyttää energiaa säästäviä työtapoja.</p>	<p>kannustaa ja opastaa asiakkaita tai potilaita valitsemaan luontoa säästäviä materiaaleja, välineitä ja menetelmiä kestävästi kehittyksen periaatteiden mukaisesti sekä käyttää energiaa säästäviä työtapoja.</p>
	<ul style="list-style-type: none"> - Veri ja verenkierto - Verenkiertoelimistön toiminnan tarkkailu, ongelmat hoitotyössä - Hengityselimistön rakenne ja toiminta, Hengittämisen ominaispiirteet ja tarkoitus - Hengityselimistön toiminnan tarkkailu, ongelmat ja hoitotyö - Lämmönmuodostus ja säätely, Lämmön tarkkailu, ongelmat ja hoitotyö 	<p>hyödyntää työssään tietoa: ihmisen tarpeista ja voimavaroista sekä elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.</p>	<p>perustelee työhönsä liittyvät ratkaisuja ja toimintatapojaan tiedoilla: ihmisen tarpeista ja voimavaroista sekä elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.</p>	<p>perustelee monipuolisesti työhönsä liittyvät ratkaisut ja toimintatapansa tiedoilla: ihmisen tarpeista ja voimavaroista sekä elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.</p>
		<p>tietää aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset sekä ottaa niitä huomioon hoito- ja huolenpitytyössä.</p>	<p>ottaa huomioon työssään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset sekä perustelee niillä toimintaansa.</p>	<p>ottaa huomioon työssään aseptisen työskentelyn periaatteet ja tartuntatautien torjuntatyön säädökset sekä perustelee niillä monipuolisesti toimintaansa. Ottaa huomioon työssään yleisimmät tartuntojen aiheuttajat sekä niiden leviämistiet. Ymmärtää infektioiden taloudelliset vaikutukset.</p>
		<p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja huolehtii henkilökohdastaan (mm. käsien pesu ja desinfiointi) niin, ettei aiheuta tartuntoja.</p>	<p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja tuntee voimassa olevat säännökset.</p>	<p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja perustelee tekemänsä ratkaisut. Ottaa työssään huomioon voimassa olevat säännökset.</p>
	<p>Kuolevan potilaan hoidossa</p>	<p>kuolevan potilaan hoidossa</p>	<p>kuolevan potilaan hoidossa</p>	

		mittaa oikein asiakkaan tai potilaan lämmön, hengitystihyden, pulssin, verenpaineen ja verensokerin.	mittaa oikein asiakkaan tai potilaan lämmön, hengitystihyden, pulssin, verenpaineen ja verensokerin sekä tunnistaa muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa.	mittaa oikein asiakkaan tai potilaan lämmön, hengitystihyden, pulssin, verenpaineen ja verensokerin. Tunnistaa muutoksia asiakkaan tai potilaan tilassa ja toimii muuttuneessa tilanteessa asianmukaisesti.
		hakee ohjausta hoito- ja huolenpitotyössä tekemiinsä ratkaisuihin ja toimintaansa	perustelee hoito- ja huolenpitotyössä tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla.	perustelee monipuolisesti hoito- ja huolenpitotyössä tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla ja esittää ongelmatilanteissa realistisia ja rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja.
2.2.3 Puhtaudessa ja liikkumisessa tukeminen, 2,5 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Harjoitustunnit 14 h - Vuoteen petaaminen ja vuodehuolto - Vuodepesut - Suunhoito ja hampaiden hoito - Hiusten ja jalkojen hoito	<ul style="list-style-type: none"> - Ihon anatomia ja fysiologia - Aikuisen asiakkaan/potilaan kokonaisvaltaisesta puhtaudesta ja pukeutumisesta huolehtiminen. - Vuoteen kunnostus - Jalkojen ja käsien hoito - Suun ja hampaiden hoito - Parran ajaminen 	hyödyntää työssään tietoa elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.	hyödyntää työssään tietoa elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.	hyödyntää työssään tietoa elimistön normaalista rakenteesta ja toiminnasta.
Harjoitustunnit 12 h Liike- ja asentohoidot Siirtymisessä avustaminen Apuvälineiden käyttö	<ul style="list-style-type: none"> - Tuki- ja liikuntaelimistön rakenne ja toiminta eri ikäkausina - Perusliikkuminen eri ikäkausina - Ergonomia hoitotyössä 	toteuttaa asiakas- tai potilaslähtöisesti työryhmän ohjeiden mukaan asiakkaiden tai potilaiden päivittäistä terveydenhoitoa, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia sairastavien perushoitoa (mm. suunhoito, ihon hoito, liikehoito sekä käsien ja jalkojen hoito) ja edistää kuntoutumista.	toteuttaa oma-aloitteisesti ja asiakas- tai potilaslähtöisesti asiakkaiden tai potilaiden päivittäistä terveydenhoitoa, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia sairastavien perushoitoa. Tukee asiakkaiden tai potilaiden omatoimisuutta ja edistää kuntoutumista voimassa olevien hoitokäytäntöjen mukaisesti	toteuttaa oma-aloitteisesti ja asiakas- tai potilaslähtöisesti asiakkaiden tai potilaiden päivittäistä terveydenhoitoa, muisti-, pitkäaikais- ja kansansairauksia sairastavien perushoitoa. Tukee asiakkaiden tai potilaiden omatoimisuutta ja edistää kuntoutumista sekä arvioi perushoidon menetelmiä voimassa olevien hoitokäytäntöjen mukaisesti.

	<ul style="list-style-type: none"> - Asiakkaan/potilaan liikkumisongelmat ja hoitotyö - Vuodelevon haitat ja niiden ehkäisy - Potilaan/asiakkaan liike- ja asento-hoidot - Perusliikkumisessa ohjaaminen ja siinä avustaminen - Siirtymisessä avustaminen ja ohjaaminen 	tukee ja auttaa asiakkaita tai potilaita työryhmän tukemana selviytymään päivittäisissä toiminnoissa	tukee ja auttaa asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.	tukee ja auttaa voimavara-lähtöisesti asiakkaita tai potilaita selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.
		hyödyntää työryhmän ohjeiden mukaan apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.	hyödyntää oma-aloitteisesti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.	hyödyntää monipuolisesti ja luovasti apuvälineiden ja teknologian mahdollisuuksia hoito- ja huolenpitotyössä.
		terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta.	terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta.	terveyden ja hyvinvoinnin edellytyksistä ja päivittäisistä toiminnoista, perushoidosta ja terveydenhoidosta.
		hakee ohjausta hoito- ja huolenpitotyössä tekemiinsä ratkaisuihin ja toimintaansa	perustelee hoito- ja huolenpitotyössä tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla	perustelee monipuolisesti hoito- ja huolenpitotyössä tekemänsä ratkaisut ja toimintansa ammatillisilla tiedoilla ja esittää ongelmatilanteissa realistisia ja rakentavia ratkaisuvaihtoehtoja.
		tietää ergonomisen työskentelyn periaatteita ja ottaa niitä huomioon hoito- ja huolenpitotyössä	ottaa huomioon työssään ergonomisen työskentelyn periaatteet ja perustelee niillä toimintaansa.	ottaa huomioon työssään ergonomisen työskentelyn periaatteet ja perustelee niillä monipuolisesti toimintaansa.
2.2.4 Ravitsemuksen erityistarpeet, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Harjoitustunnit - Dieettiruokien valmistus keittiöllä	<ul style="list-style-type: none"> - Ravinto sairauden aikana - Diabetes ja ruokavalio - Ravinto ja sydänterveys - Gastriitti ja mahahaava - Mahaleikkauksen jälkeinen ruokavalio - Avannepotilaan ruokavalio - Sappivaivat ja ruokavalio 	ohjaa asiakasta tai potilasta valitsemaan tai valitsee ravitsemussuosituksen mukaisen ateriakokonaisuuden ottaen huomioon erityisruokavaliot.	motivoi ja ohjaa asiakasta tai potilasta valitsemaan tai valitsee ravitsemussuosituksen mukaisen ateriakokonaisuuden ottaen huomioon erityisruokavaliot.	motivoi ja ohjaa perustellen asiakasta tai potilasta valitsemaan tai valitsee ravitsemussuosituksen mukaisen ateriakokonaisuuden ottaen huomioon erityisruokavaliot
		huolehtii asiakkaan tai poti-	ohjaa huolehtimaan tai huo-	ohjaa ja motivoi huolehtimaan tai huolehtii asiak-

<ul style="list-style-type: none"> - Vähälaktoosinen ja laktoositon ruokavalio - Keliakia - Ruoka-allergiat - Kihti - Kliiniset ravintovalmisteet 	<p>laan ympäristön turvallisuudesta ja puhtaanapidosta sekä vaatehuollosta.</p>	<p>lehtii itsenäisesti asiakkaan tai potilaan ympäristön turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja puhtaanapidosta sekä vaatehuollosta.</p>	<p>kaan tai potilaan ympäristön turvallisuudesta, viihtyisyydestä ja puhtaanapidosta sekä vaatehuollosta.</p>
	<p>hyödyntää työssään tietoa erityisruokavalioista, puhtaanapidosta ja vaatehuollon perusteista.</p>	<p>perustelee toimintaansa työtilanteissa tiedoilla erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.</p>	<p>perustelee monipuolisesti toimintaansa työtilanteissa tiedoilla erityisruokavalioiden, puhtaanapidon ja vaatehuollon perusteista.</p>
	<p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen</p>	<p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja tuntee voimassa olevat säännökset</p>	<p>toimii voimassa olevien hygieniakäytäntöjen ja aseptisen työjärjestyksen mukaisesti ja perustelee tekemänsä ratkaisut. Ottaa työssään huomioon voimassa olevat säännökset.</p>
	<p>mukaisesti ja huolehtii henkilökohtaisesta hygieniastaan (mm. käsien pesu ja desinfiointi) niin, ettei aiheuta tartuntoja.</p>	<p>valitsee luontoa säästävät materiaalit, välineet ja menetelmät sekä käyttää energiaa säästäviä työtapoja.</p>	<p>kannustaa ja opastaa asiakkaita tai potilaita valitsemaan luontoa säästävät materiaalit, välineet ja menetelmät kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti sekä käyttää energiaa säästäviä työtapoja.</p>

2.3 Lähihoitaja perushoitotyössä, 7 ov				
	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
2.3.1	Työssäoppiminen perushoidossa, 4 ov	Työssäoppimisen arviointikriteerit AMOS-lomake Liite 5		
2.3.2	Työssäoppiminen kotihoidossa, 3 ov	Työssäoppimisen arviointikriteerit AMOS-lomake Liite 5		

3. Kuntoutuksessa tukeminen (15 ov)

Kuntoutuja ja hänen elämänsä 5 ov	Lähihoitaja kuntoutujan tukena 6 ov	Kuntoutus käytännössä 4 ov
<ul style="list-style-type: none"> Mielenterveyskuntoutujan tukeminen 1 ov Päihdekuntoutujan tukeminen 1 ov Kehitysvammaisen henkilön tukeminen 1 ov Lasten, nuorten ja perheiden kuntoutumisen tukeminen 1 ov (sis. lastensuojelu) (lääkelaskuja) Kuntoutujan toimintakyvyn tukeminen 1 ov (kuntoutujan ruokahuolto, apuvälineet ym.) 	<ul style="list-style-type: none"> Lähihoitaja ryhmän ja verkoston jäsenenä (työterveyshuolto, peda, sosiologia) 1 ov Kuntoutuksen perusteet (sosiaalityö) 1 ov Työssäoppiminen vammaistyössä 4 ov 	<ul style="list-style-type: none"> Työssäoppiminen mielenterveys-/päihdetyössä 4 ov

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija tai tutkinnon suorittaja osaa

- laatia, toteuttaa ja arvioida lähihoitajan vastuualueella kuntoutujalähtöisen kuntoutumista edistävän suunnitelman yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa
- ohjata ja tukea erilaisten ja eri-ikäisten kuntoutujien kuntoutumista
- noudattaa taloudellisuutta, kestävän kehityksen periaatteita sekä toimintaympäristön laatusuosituksia
- ammatillisen vuorovaikutuksen ja viestinnän sekä käyttää selkokieltä ja hyödyntää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä
- käyttää toimintakykyä ja kuntoutumista edistävää työtettä sekä edistää terveyttä ja hyvinvointia
- ohjata erilaisia kuntoutujia päivittäisissä toiminnoissa
- ehkäistä terveyden ja hyvinvoinnin riskejä ja haittoja ja motivoida muutoksiin
- ohjata terveystieteiden, viriketoimintaan ja sosiaaliseen kanssakäymiseen
- ohjata apuvälineiden käytössä, huollossa ja kuntoutumista tukevan teknologian käytössä
- hyödyntää palvelujärjestelmää kuntoutustyössä ja toimia säännösten mukaisesti
- arvioida ammatillista kehittymistään ja hyödyntää saamaansa palautetta

- toimia moniammatillisissa työryhmissä ja verkostoissa
- noudattaa työhyvinvointi ja työturvallisuusohjeita sekä huolehtia tapaturmien ehkäisystä, kuntoutujien ja omasta turvallisuudesta ja toimintakyvystä
- noudattaa työssään ammattieettisiä periaatteita.

Kaikissa ammattitaitovaatimuksissa ja arviointikriteereissä kuntoutujalla tarkoitetaan eri-ikäisiä ja taustaltaan erilaisia henkilöitä.

3.1 Kuntoutuja ja hänen elämänsä, 5 ov				
3.1.1 Mielenterveys-kuntoutujan tukeminen, 1 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
	<ul style="list-style-type: none"> - Mielenterveyden käsitteestä ja luonteesta, voimavaralähtöisyys - Asennoituminen mielenterveyden häiriöihin ja mt-kuntoutujiin - Mielenterveystyön palvelujärjestelmä - Mielenterveyslaki - Psykkisen häiriön luonteesta - Erilaisista mielenterveyden häiriöistä: psykoosit, rajatila, depressio, kaksisuuntainen mielialahäiriö, ahdistun. häiriöt - Mielenterveystyön auttamismenetelmistä - Kuntottava mielenterveystyö ja kuntoutus suunnitelma - Hoito- ja yhteistyösuhde kuntoutujan kanssa - Perhe- ja yhteisökeskeinen näkökulma - Lääkehoito, lääkelasku - ryhmät kuntoutujan tukena 	tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä	tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita voimavaralähtöisesti sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä	tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä
		motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua sekä selvittää kuntoutujan fyysisessä ja psykososiaalisessa ympäristössä olevia kuntoutumista edistäviä tekijöitä	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin.	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen luovasti psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia sekä kuntoutujan omaa verkostoa. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin.
		hyödyntää työssään tietoa kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta	perustelee toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta
		hyödyntää työssään tietoa voimavaralähtöisyydestä	perustelee toimintaansa voimavaralähtöisyydellä ja	perustelee monipuolisesti toimintaansa voimavaralähtöi-

			sen merkityksellä kuntoutumisen tukemisessa	sydellä ja sen merkityksellä kuntoutumisen tukemisessa
		hyödyntää työssään kuntoutusta koskevia säädöksiä, säännöksiä, ohjeita ja toimintaperiaatteita	perustelee toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla	perustelee monipuolisesti toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla
		käyttää työssään tietoa kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä, mielenterveyden häiriöistä ja päihteen käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista	perustelee toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä sekä mielenterveyden häiriöistä ja päihteen käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä sekä mielenterveyden häiriöistä sekä päihteen käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista
		hyödyntää työssään tietoa ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessa	perustelee toimintaansa tiedolla asiakaslähtöisestä ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessa	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla asiakaslähtöisestä ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessa
3.1.2 Päihdekuntoutujan tukeminen, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	<ul style="list-style-type: none"> - Terve riippuvuus ja riippumattomuus - Aine- ja toiminnalliset riippuvuusongelmat ja niiden vaikutus terveyteen - Alkoholinkäytön edut ja haitat / päihteettömyyden edut ja haitat - Alkoholiriippuvuuden kehittyminen, ennaltaehkäisy, tunnistaminen ja hoito - Varhainen puuttuminen (mini-interventio, testit) - Huumeriippuvuuden ennaltaehkäisy 	<p>tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä.</p> <p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi.</p>	<p>tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita voimavaralähtöisesti sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.</p> <p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa.</p>	<p>tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.</p> <p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen monipuolisesti kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa.</p>

<p>sy, kehittyminen, tunnistaminen ja hoito</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lääkkeiden ongelmakäyttö, päihteiden sekakäyttö - Muutoksen vaihemalli - Motivoiva haastattelu - Päihdelaki - Päihdepalvelut - Kuntoutussuunnitelma - Lääkelasku 		toa.	
	työskentelee vastuullisesti kuntoutujien kanssa ja edistää kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla.	työskentelee palveluhenkisesti ja vastuullisesti edistää kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Ottaa huomioon yksilölliset tilanteet.	työskentelee palveluhenkisesti ja vastuullisesti ja edistää monipuolisesti ja luovasti kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Ottaa huomioon yksilölliset tilanteet.
	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua sekä selvittää kuntoutujan fyysisessä ja psykososiaalisessa ympäristössä olevia kuntoutumista edistäviä tekijöitä.	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin.	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen luovasti psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia sekä kuntoutujan omaa verkostoa. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin.
	hyödyntää työssään kuntoutusta koskevia säädöksiä, säännöksiä, ohjeita ja toimintaperiaatteita.	perustelee toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.	perustelee monipuolisesti toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.
	hyödyntää työssään tietoa yleisimmistä lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluista.	hyödyntää työssään lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita.	hyödyntää työssään monipuolisesti ja kuntoutujan tarpeiden mukaisesti lääkinnällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita.
	käyttää työssään tietoa kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä, mielenterveyden häiriöistä ja päihteiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista.	perustelee toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä sekä mielenterveyden häiriöistä ja päihteiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä sekä mielenterveyden häiriöistä sekä päihteiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista.

3.1.3 Kehitysvammaisen henkilön tukeminen, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
<ul style="list-style-type: none"> - kehitysvammainen asiakkaana - toimintakyvyn tunnistaminen ja ylläpito - hoitosuunnitelman tekeminen - selkokieli - kommunikoinnin apuvälineet - kuntouttavan työotteen käyttö kehitysvammatyössä - kuntoutusta ohjaavat periaatteet - kehitysvammaisuus - aistivammat 	<p>hyödyntää työssään tietoa ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessä.</p>	<p>perustelee toimintaansa tiedolla asiakaslähtöisestä ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessä.</p>	<p>perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla asiakaslähtöisestä ohjausprosessista ja ohjauksen merkityksestä yksilön ja ryhmien kuntoutumisen tukemisessä.</p>	<p>tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä.</p> <p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi</p> <p>tukee kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan ja työryhmän kanssa sekä arvioi suunnitelman toteutumista.</p> <p>käyttää selkokieltä ja hyödyntää yleisimpiä puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä tavallisissa asiakastilanteissa.</p> <p>tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työotetta.</p>
		<p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi</p>	<p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa.</p>	<p>tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.</p> <p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen monipuolisesti kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa.</p>
		<p>tukee kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan ja työryhmän kanssa sekä arvioi suunnitelman toteutumista.</p>	<p>tukee joustavasti kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan ja verkoston kanssa ja arvioi suunnitelman toteutumista.</p>	<p>tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä.</p> <p>laatii yhteistyössä kuntoutujan ja moniammatillisen työryhmän kanssa kuntoutujalähtöisen suunnitelman kuntoutujan toimintakyvyn tukemiseksi hyödyntäen monipuolisesti kuntoutujan lähi- ja viranomaisverkostoa.</p>
		<p>käyttää selkokieltä ja hyödyntää yleisimpiä puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä tavallisissa asiakastilanteissa.</p>	<p>käyttää selkokieltä ja hyödyntää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä asiakastilanteissa.</p>	<p>tukee joustavasti ja asiakaslähtöisesti kuntoutumista suunnitelman mukaisesti yhteistyössä kuntoutujan sekä verkoston kanssa ja arvioi suunnitelman toteutumista.</p> <p>käyttää aktiivisesti selkokieltä ja hyödyntää puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiomenetelmiä erilaisissa asiakastilanteissa.</p>
		<p>tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työotetta.</p>	<p>tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomi-</p>	<p>tukee joustavasti, luovasti ja suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomi-</p>

			oon ennaltaehkäisevän näkökulman.	mioon ennaltaehkäisevän näkökulman.
	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua sekä selvittää kuntoutujan fyysisessä ja psykososiaalisessa ympäristössä olevia kuntoutumista edistäviä tekijöitä.	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin.	motivoi kuntoutujaa ja tukee kuntoutujan omaa halua kuntoutua hyödyntäen luovasti psykososiaalisen ja fyysisen elinympäristön kuntoutumista ja yhteisöllisyyttä edistäviä mahdollisuuksia sekä kuntoutujan omaa verkostoa. Ohjaa kuntoutujia osallistumaan ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin.	
	ohjaa kuntouttavalla työotteella kuntoutujaa selviytymään päivittäisissä toiminnoissa sekä auttaa asioissa, joihin kuntoutuja ei itse kykene.	ohjaa kuntouttavalla työotteella kuntoutujaa selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.	ohjaa asiakaslähtöisesti kuntouttavalla työotteella kuntoutujaa selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.	
	hyödyntää työssään tietoa kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta.	perustelee toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta.	
	hyödyntää työssään tietoa verkostotyöstä työmenetelmänä.	hyödyntää verkostotyötä työmenetelmänä ja tietää sen erilaisia käyttömahdollisuuksia sekä perustelee niillä toimintaansa.	hyödyntää verkostotyötä työmenetelmänä ja tietää laajasti sen erilaiset käyttömahdollisuudet sekä perustelee monipuolisesti niillä toimintaansa.	
	hyödyntää työssään kuntoutusta koskevia säädöksiä, säännöksiä, ohjeita ja toimintaperiaatteita.	perustelee toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.	perustelee monipuolisesti toimintaansa kuntoutumisen tukemisessa kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.	
	käyttää työssään tietoa kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta sekä kehitys- ja oppimishäiriöistä.	perustelee toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta sekä kehitys- ja oppimishäiriöistä.	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta sekä kehitys- ja oppimishäiriöistä.	

3.1.4 Lasten, nuorten ja perheiden kuntoutumisen tukeminen, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	<ul style="list-style-type: none"> - Verkostotyö - Puheen ja kielen kehityksen viivästyminen ja häiriöt - Tarkkavaiuushäiriöt - Sosiaalis-emotionaaliset vaikeudet - Oppimisvaikeudet - Läheisväkivalta - Koulukiusaaminen - Päihdeperheessä kasvaminen - Lastensuojelu 	Tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä	tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita voimavaralähtöisesti sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä	tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä
		hyödyntää työssään tietoa verkostotyöstä menetelmänä	hyödyntää verkostotyötä työmenetelmänä ja tietää sen erilaisia käyttömahdollisuuksia sekä perustelee niillä toimintaansa	hyödyntää verkostotyötä työmenetelmänä ja tietää laajasti sen erilaiset käyttömahdollisuudet sekä perustelee monipuolisesti niillä toimintaansa
		edistää kuntoutujien terveyttä ja hyvinvointia ohjatussa kuntoutujia	edistää kuntoutujien terveyttä ja hyvinvointia ohjatussa kuntoutujia ja toimii ennaltaehkäisevästi	edistää voimavaralähtöisesti ja motivoituneiden kuntoutujien terveyttä ja hyvinvointia ohjatussa kuntoutujia ja toimii ennaltaehkäisevästi
3.1.5 Toimintakyvyn tukeminen, 1 ov	Sisältö	Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
	<ul style="list-style-type: none"> - Liikuntavammaisuus - aistivammat - Kotitapaturmat - Apuvälinelainaamo - Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa 	tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää joitakin tiedonkeruumenetelmiä	tunnistaa eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita voimavaralähtöisesti sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä	tunnistaa monipuolisesti, asiakaslähtöisesti ja voimavaralähtöisesti eri-ikäisten kuntoutujien toimintakyvyn vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä käyttää erilaisia tiedonkeruumenetelmiä
		tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työotetta	tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman	tukee joustavasti, luovasti ja suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman
		tunnistaa koti- ja vapaa-ajan tapaturmien riskitekijöitä ja puuttuu niihin	tunnistaa monipuolisesti koti- ja vapaa-ajan tapaturmien riskitekijöitä ja	tunnistaa monipuolisesti koti- ja vapaa-ajan tapaturmien riskitekijöitä, puuttuu niihin

			puuttuu niihin	sekä ottaa toiminnassaan huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman
	ohjaa asiakaslähtöisesti kuntoutujia apuvälineiden käytössä ja huollossa (esim. ortoosit, siirtymiseen tai liikkumiseen, hygieniaan, pukeutumiseen, kommunikointiin, kodinhoitoon, asumiseen, ruokailuun ja vapaa-aikaan liittyvät apuvälineet).	ohjaa asiakas- ja voimavara- lähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa niiden käytössä ja huollossa. Tuntee apuvälineiden jakelukanavat.	ohjaa asiakas- ja voimavara- lähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa aktiivisesti niiden käytössä ja huollossa. Tuntee apuvälineiden jakelukanavat.	
	käyttää työssään tietoa kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä, mielenterveyden häiriöistä ja päihdeiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista	perustelee toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä sekä mielenterveyden häiriöistä ja päihdeiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kehitys-, liikunta- ja aistivammaisuudesta, kehitys- ja oppimishäiriöistä sekä mielenterveyden häiriöistä ja päihdeiden käytön haitoista ja päihderiippuvuuksista	
	tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työtettä.	tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman.	tukee joustavasti, luovasti ja suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman.	
	ohjaa kuntouttavalla työotteella kuntoutujaa selviytymään päivittäisissä toiminnoissa sekä auttaa asioissa, joihin kuntoutuja ei itse kykene.	ohjaa kuntouttavalla työotteella kuntoutujaa selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.	ohjaa asiakaslähtöisesti kuntouttavalla työotteella kuntoutujaa selviytymään päivittäisissä toiminnoissa.	
	ohjaa kuntoutujaa hankkimaan ruokatarvikkeita ja valmistamaan perusruokaa ohjeita käyttäen.	ohjaa kuntoutujaa hankkimaan ruokatarvikkeita ja valmistamaan monipuolista perusruokaa sekä ohjaa kuntoutujaa asiakaslähtöisesti huolehtimaan ravitsemuksestaan.	ohjaa kuntoutujaa hankkimaan ruokatarvikkeita ja valmistamaan ravitsemuksellisesti tasapainoista ja monipuolista perusruokaa sekä ohjaa kuntoutujaa asiakaslähtöisesti huolehtimaan ravitsemuksestaan.	

	<ul style="list-style-type: none"> - Turvallinen ruuanvalmistus - Apuvälineet - Selkokielliset ohjeet: - Ruoanvalmistukseen, vaatehuoltoon ja siivoukseen - Ohjaustilanteiden suunnittelu ja toteutus - Kaupassa käynnit - Hintojen laskeminen 	ottaa huomioon esteettisyyden kuntoutumisen tukemisessa (esim. viihtyisyys, puhtaus ja kauneus).	ottaa asiakaslähtöisesti huomioon esteettisyyden kuntoutumisen tukemisessa ja soveltaa sitä toiminnassaan.	ottaa asiakaslähtöisesti huomioon esteettisyyden kuntoutumisen tukemisessä sekä soveltaa sitä monipuolisesti ja luovasti toiminnassaan.
		ohjaa asiakaslähtöisesti kuntoutujia apuvälineiden käytössä ja huollossa (esim., kodinhoitoon, asumiseen ja ruokailuun liittyvät apuvälineet).	ohjaa asiakas- ja voimavara- lähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa niiden käytössä ja huollossa. Tuntee apuvälineiden jakelukanavat.	ohjaa asiakas- ja voimavara- lähtöisesti kuntoutujia käyttämään apuvälineitä ja ohjaa aktiivisesti niiden käytössä ja huollossa. Tuntee apuvälineiden jakelukanavat.

3.2 Lähihoitaja kuntoutujan tukena, 5 ov				
3.2.1 Lähihoitaja ryhmän ja verkoston jäsenenä, 1 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
		Opiskelija		
	<ul style="list-style-type: none"> - Ryhmä ja yksilö normit ja poikkeavuus, roolit - Kuntoutujan ohjaaminen (hoitopedagogiikka) - Työhyvinvointi 	Työskentelee vastuullisesti kuntoutujien kanssa ja edistää kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla	Työskentelee palveluhenkisesti ja edistää kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Ottaa huomioon yksilölliset tilanteet	Työskentelee palveluhenkisesti ja vastuullisesti ja edistää monipuolisesti ja luovasti kuntoutumista ammatillisten vuorovaikutustaitojen avulla. Ottaa huomioon yksilölliset tilanteet
		Tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työtettä	Tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman	Tukee joustavasti, luovasti ja suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman
3.2.2 Työssäoppiminen vammaistyössä, 4 ov		Työssäoppimisen arviointikriteerit AMOS-lomake Liite 6		

3.3 Lähihoitaja kuntoutustyössä, 5 ov				
3.3.1 Kuntoutuksen perusteet, 1 ov	Sisältö	Arviointikriteerit		
		Tyydyttävä T1	Hyvä H2	Kiitettävä K3
Opiskelija				
<ul style="list-style-type: none"> - Toimintakyky ja voimavara- lähtöisyys kuntoutuksessa - Kuntoutujan motivointi ja ohjaaminen - Kuntouttava työote - kuntoutuksen historia - Kuntoutuksen toimintamuodot: lääkinällinen, sosiaalinen, kasvatuksellinen ja ammatillinen kuntoutus - Kuntoutusta koskeva lainsäädäntö - Kuntoutuksen toteuttajat ja rahoitus - Kuntoutussuunnitelma - Kuntoutujan sosiaaliturva - Apuvälineiden hankinta ja rahoitus 	tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä ja käyttää kuntouttavaa työotetta	tukee suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman	tukee joustavasti, luovasti ja suunnitelmallisesti kuntoutujien toimintakykyisyyttä kuntouttavalla työotteella ja ottaa huomioon ennaltaehkäisevän näkökulman	
	hyödyntää työssään tietoa kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta	perustelee toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta	perustelee monipuolisesti toimintaansa tiedolla kuntoutuksesta, toimintakyvystä ja kuntouttavasta työotteesta	
	hyödyntää työssään tietoa voimavara- lähtöisyydestä	perustelee toimintaansa voimavara- lähtöisyydellä ja sen merkityksellä kuntoutumisen tukemisessa	perustelee monipuolisesti toimintaansa voimavara- lähtöisyydellä ja sen merkityksellä kuntoutumisen tukemisessa	
	hyödyntää työssään kuntoutusta koskevia säädöksiä, säännöksiä, ohjeita ja toimintaperiaatteita	perustelee toimintaansa kuntoutumisen tukemisessä kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä ja säännöksillä, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla	perustelee monipuolisesti toimintaansa kuntoutumisen tukemisessä kuntoutusta koskevilla keskeisillä säädöksillä, säännöksillä, asetuksilla, ohjeilla ja toimintaperiaatteilla	
	hyödyntää työssään tietoa yleisimmistä lääkinällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluista	hyödyntää työssään lääkinällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita	hyödyntää työssään monipuolisesti ja kuntoutujan tarpeiden mukaisesti lääkinällisen, sosiaalisen, kasvatuksellisen ja ammatillisen kuntoutuksen palveluita	
	ohjaa asiakaslähtöisesti kuntoutujia apuvälineiden käytössä ja huollossa (esim. ortoosit, siirtymiseen tai liik-	ohjaa asiakaslähtöisesti kuntoutujan itsenäistä suoriutumista tukevan teknologian käyttöön sekä	ohjaa asiakaslähtöisesti kuntoutujaa itsenäistä suoriutumista tukevan teknologian käyttöön sekä hyödyntää monipuoli-	

		kumiseen, hygieniaan, pu- keutumiseen, kommunikoin- tiin, kodinhoitoon, asumi- seen, ruokailuun ja vapaa- aikaan liittyvät apuvälineet).	hyödyntää teknologiaa omassa työssään	lisesti teknologiaa omassa työssään.
Työssäoppiminen mie- lenterveys Mielenterveys- ja päihdetyössä, 4 ov		Työssäoppimisen arviointikriteerit AMOS-lomake Liite 6		